Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta /
Ulkoasiainvaliokunta
UaV@eduskunta.fi

Asiakirjatyyppi
11.5.2026

Lausunto
Asianumero

Viite

Ulkoasiainvaliokunta tiistai 12.05.2026 klo 13.15 / VNS 3/2026 vp

LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu ulkoasiainvaliokunnalle VNS 3/2026 vp asiassa vienninedistämisen teemasta kunnioittaen seuraavaa:

Finnvera Oyj:n vienninedistäminen julkisen talouden suunnitelmaa koskevan selonteon kannalta

Julkisen talouden suunnitelman selonteossa on Finnvera Oyj:n kohdalla kiinnitetty huomiota erityisesti korkotukimäärärahojen leikkautumiseen ja määrärahantarpeisiin Ukrainatukeen liittyen. Ensimmäisen osalta voidaan todeta, että määrärahan leikkautuminen julkisen talouden suunnitelmassa on johdonmukainen seuraus lainsäädäntömuutokseen, kun korontasaustoimintaa koskeva laki kumottiin muutoksessa, minkä vuoksi uusia korontasaussitoumuksia ei enää tehdä. Korkotukimenot perustuvat voimassa olevien korontasaussitoumusten hoitamiseen. Ukrainatappiokorvaussitoumuksen perusteena on valtion talousarviossa oleva suostumus, jolla mahdollistetaan rahoituksen myöntäminen Ukrainaan. Kummastakin kodasta seuraavaksi lyhyt taustakuvaus.

Korontasaustoiminta ja korkotukimenot

Valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetulla lailla (1458/2025) kumottiin muun ohessa julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettu laki (1543/2011). Kumotussa laissa oli säädetty korontasaustoiminnasta, jossa korkoriski on siirretty valtiolle. Korontasaustoiminnassa valtio on maksanut korkotukea luotto- tai rahoituslaitokselle tai Suomen Vientiluotto Oy:lle (tämä riippuu korontasauksen muodosta) sekä vastaanottanut näiltä korkohyvityksen.

Uuden lain voimaantulosäännöksen 28 §:ssä on säädetty, että ennen tämän lain voimaantuloa voimaan tulleisiin korontasaussopimuksiin ja -päätöksiin sovelletaan julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annettua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa, kunnes sitoumus on päättynyt tai korontasaukseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet on siirretty yhtiön vastuulle.

Tämän takia julkisen talouden suunnitelmassa asetelmana on siis se, että uusia korontasauksia ei enää tehdä. Korontasaukseen liittyvät menot ja myös tulot vähenevät suunnitelmakaudella sitoumusten takaisinmaksamisen ja mahdollisten sitoumusten siirtämisen yhtiön vastuulle

vuoksi. Vastaisuudessa korontasaustoiminta korvautuu sillä, että Finnvera Oyj hallitsee korontasauksen ytimenä olevaa korkoriskiä omassa toiminnassaan osana yhtiön kokonaisriskinhallintaa, jolloin korontasaustoiminta ja siihen liittyvät korkotuki- ja -hyvitys rahavirrat tulevat poistumaan vastaisuudessa valtion talousarviosta.

Ukraina-tappiokorvaukset

Julkisen talouden suunnitelmassa oleva ns. Ukraina-tuki tappiokorvaussitoumus perustuu valtion talousarviossa olevaan sitoumukseen, jonka mukaan (Ukrainan vientitakuu) työ- ja elinkeinoministeriö voi korvata Finnvera Oyj:lle valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) ja valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetun lain nojalla Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi vienninrahoituksen luottotappioita.

Talousarvion selvitysosan mukaan suostumuksella mahdollistetaan Finnveran vienninrahoitus vienninedistämiseksi Ukrainaan ja kehitysyhteistyöperusteiset korkotukiluotot, joihin liittyvän luottoriskin Finnvera Oyj kantaa. Arvioituun rahoituskysyntään liittyy merkittävää epävarmuutta. Vienninrahoitus voidaan myöntää mm. viennistä, viennin rahoituksen järjestämisestä tai ulkomaille suuntautuvasta investoinnista syntyvän luottoriskin kattamiseksi. Ukrainan sotatilan takia vienninrahoitukseen liittyvät riskit ovat niin suuret, että takuiden myöntämiseksi tarvitaan erillinen tappiokorvaussitoumus toiminnasta mahdollisesti syntyvien luottotappioiden korvaamiseksi. Vienninrahoitukselle on tärkeitä elinkeinopoliittisia tai kilpailukykyyn liittyviä perusteita. Julkisen talouden suunnitelmassa on arvio määrärahan tarpeesta, mutta tähän arvioon liittyy epävarmuutta.

Business Finlandin T&K-valtuudet kasvavat ja innovaatiorahoituksen (ei T&K) määrä vähenee

Vaikka osana kevään 2026 lisäsäästöjä Business Finlandin myöntämien T&K-valtuuksien korotusta alennetaan 5 milj. eurolla vuosittain T&K-rahoituslakiin tehtävien päivitysten myötä, kasvavat Business Finlandin T&K-valtuudet kehyspäätöksen mukaisesti noin 158 milj. eurolla vuonna 2027. Kasvavat T&K-valtuudet mahdollistavat lisäresurssit myös yritysten kansainvälistymisen ja kaupallistamisen valmisteluun.

Business Finlandin uuden strategian mukaisesti T&K-rahoitusta on jatkossa entistä enemmän saatavilla innovaatiokyvykkäimpien yritysten kunnianhimoisiin hankkeisiin. T&K-hankkeessa kehitettävään ratkaisuun liittyviä asiakas- ja markkina-analyysejä sekä muita kehitettävän ratkaisun hyödyntämismahdollisuuksia tukevia toimenpiteitä, kuten organisaation toiminnan tai johtamisen kehittämistä voidaan rahoittaa osana T&K-hankkeita. Tämä luo mahdollisuuksia myös yritysten kansainvälistymis- ja vientisuunnitelmille.

Samanaikaisesti Business Finlandin innovaatiorahoitukseen (ei T&K-rahoitus) on kohdistunut valtiontalouden säästötoimia. Hallituksen syksyllä 2025 päättämien lisätoimien mukaisesti Business Finlandin muita kuin T&K-tukia eli innovaatiorahoitusta vähennetään 15 milj. eurolla vuositasolla. Vuoden 2026 budjetissa tämän muuhun kuin T&K-toimintaan kohdistettu osuus vastaa arviolta enää noin 3 prosenttia eli 28 miljoonaa euroa TKI-rahoituksesta. Innovaatiorahoituksen laskun takia Business

Finland on sulkenut useampia rahoituspalveluita kahtena viime vuotena esimerkiksi Exhibition Explorer ja Market Explorer.

Kasvavan T&K-rahoituksen suuntaamisessa korostetaan yritysten ja tutkimuksen yhteistyötä. Tähän innovaatiorahoituksella luodaan perustaa rahoittamalla yhteistyöalustojen eli innovaatioklustereiden rakentumista. Innovaatiorahoitus on myös osoittautunut elintärkeäksi startuppien kasvun kiihdyttämiselle sekä täydentämään yksityisten sijoitusten rahoitusaukkoa uusien innovatiivisten liiketoimintojen synnyttämiseksi. Innovaatiorahoituksen avulla voidaan lisäksi varmistaa kehitettyjen ratkaisujen kaupallistaminen kansainväliseksi liiketoiminnaksi ja sitä kautta vientitulojen ja työpaikkojen syntyminen.

Team Finland -verkosto julkisen talouden suunnitelmaa koskevaan selontekoon liittyen

Yritysten vientiä ja kansainvälistymistä edistävä Team Finland –verkosto kokoaa yhteen yrityksille suunnatut valtiorahoitteiset kansainvälistymispalvelut ja tarjoaa yrityksille sujuvan palvelupolun kotimaan alueilta maailmalle. Verkoston ydintoimijat (Business Finland, Finnvera Oyj, elinvoimakeskukset, ulkoministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö) tekevät tiivistä yhteistyötä alueellisten ja yksityisten yrityspalvelutarjoajien kanssa yritysten saumattoman palvelupolun takaamiseksi. TEM:in hallinnon alalla Team Finland –yhteistyöhön kohdennetaan määrärahoja ydintoimijoiden toimintamenoista.

Hallitusohjelman mukaisesti Team Finland –verkoston toimintaa ja johtamista on uudistettu elinkeinoelämää kuunnellen. Business Finlandin ulkomaantoiminnot integrointiin ulkoasiainhallintoon 1.1.2026 alusta. Lisäksi Team Finland -johtamisrakenteita uudistettiin. Uusi Team Finland -johtoryhmä hyväksyi syyskuussa 2025 verkoston uuden strategian, jossa vahvistettiin hallituskauden tavoitteet sekä maa- ja toimialavalinnat. Team Finland -palvelupolkutyössä varmistetaan verkoston operatiivinen johtaminen, saumaton asiakkuudenhoito sekä palvelukokonaisuuden selkeys yritysasiakkaan näkökulmasta suurten hallintouudistusten jälkeen. Team Finland -ydintoimijoiden yhteisen asiakkuustyön pohjana toimii yhteinen CRM-asiakkuudenhallintajärjestelmä. Hallituksen tuottavuusohjelman mukaisesti toiminnan tehokkuutta haetaan laajamittaisesti digitalisaatiosta ja tekoälyn hyödyntämisestä.

Elinvoimakeskusten rahoitus pk-yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen

Elinvoimakeskusten avustusmuotoinen rahoitus pk-yritysten kasvuun ja kansainvälistymisen tukemiseen on pääosin EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman (Uudistuva ja osaava Suomi ohjelma 2021–2027) mukaista rahoitusta. EU-ohjelman (2021–2027) mukainen elinvoimakeskusten yritysrahoitus (mom. 32.30.64) on vuonna 2027 yhteensä noin 100 milj. euroa. Rahoituksesta lähes 64 % kohdentuu Itä- ja Pohjois-Suomeen.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman mukaista yritysrahoitusta kohdennetaan pk-yritysten kasvun, viennin ja uudistumisen vauhdittamiseksi kehittämishankkeisiin, erityisesti tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien (T&K) ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen

sekä uuden teknologian käyttöönottoon liittyviin investointeihin. Kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen liittyviä toimia (mm. markkina- ja jakelukanavaselvityksiä, osallistumista kansainvälisille messuille ja näyttelyihin) on viime vuosina tuettu noin 20 %:ssa rahoitetuista hankkeista. Myös T&K-toimien tukemisella parannetaan pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia tuotteiden ja palveluiden kilpailukykyisyyden kehittämisen kautta.

EU-ohjelman yritysrahoituksesta lähes puolet kohdennetaan vuonna 2027 puolustusalan (ml. kaksikäyttötuotteet ja palvelut) pk-yritysten investointeihin sekä tki- ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen. Muiden toimialojen pk-yritysten kansainvälistymis- sekä muihin kehittämis- ja investointihankkeisiin on elinvoimakeskuksilla siten käytettävissä lähes puolet vähemmän rahoitusta.

Uuden EU-ohjelmakauden (kumppanuussuunnitelma 2028–2034) rahoitus ja sisältö ovat vielä auki, joten uuden kumppanuussuunnitelman mukainen yritysrahoitus elinvoimakeskusten myöntämänä ei vielä ole tiedossa.

Elinvoimakeskuksille on julkisen talouden suunnitelmassa 2027–2030 osoitettu vuosille 2027–2028 kansallista T&K-rahoituslain mukaista rahoitusta (mom. 32.30.46) siten, että vuodelle 2027 rahoitusta on osoitettu 15 milj. euroa ja vuodelle 2028 7 milj. euroa. Tällä T&K-rahoituksella voidaan myös osittain tukea ratkaisun toimivuuden todentamiseksi kaupallisen hyödynnettävyyden sekä asiakas- tai käyttäjäpalautteen kannalta tarpeellisia toimia, esimerkiksi markkinatutkimuksia, kv-markkinatiedon hankintaa ja ulkomaan matkakustannuksia.

Matkailuun liittyvät huomiot vienninedistämisen näkökulmasta julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa selonteossa

Lausunnon kohteena olevassa selonteossa ei varsinaisesti kiinnitetä huomiota matkailua koskevaan erityiskysymykseen vienninedistämisen näkökulmasta, mutta mainitulla toiminnolla on merkitystä palveluviennin kannalta. Tämän vuoksi lausunnossa tuodaan tämä esiin osana teematarkastelua.

Ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvu ja kehittäminen on Business Finland -lain (Laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä 1146/2017) nojalla annettu Business Finlandin tehtäväksi. Tehtävää toteuttaa Business Finlandin Visit Finland -toiminto. Työ- ja elinkeinoministeriö näkee tärkeänä, että matkailun edistämistehtävän menestyksellinen toteuttaminen huomioidaan Business Finlandin toimintamenomäärärahoja koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa. Visit Finland -toimintaan arvioidaan suunnittelukaudella käytettävän vuosittain ns. arvioituna käyttönä 7,9 miljoonaa euroa momentilta 32.01.05 (Business Finlandin toimintamenomäärärahat).

Visit Finland edistää Suomen tunnettuutta ja houkuttelevuutta matkailukohteena. Yhdessä matkailuyritysten ja -alueiden kanssa Visit Finland rakentaa ja ylläpitää yhteistyöverkostoja kansainvälisiin matkanjärjestäjiin ja jakelukanaviin matkailupalveluiden löydettävyyden ja ostettavuuden edistämiseksi mm. järjestämällä myyntitapahtumia sekä Suomessa että ulkomailla. Visit Finland on viime vuosien aikana osana hallitusohjelmien kirjauksia panostanut merkittävästi suomalaisen matkailualan

kilpailukyvyn kannalta kriittisten osaamisalueiden vahvistamiseen (erityisesti Sustainable Travel Finland -ohjelma, kansallinen matkailun tietovaranto Datahub, Matkailijamittari-kuukausitilasto).

Visit Finlandin toimenpiteet ovat kiinteä osa Suomen maakuvatyötä. Matkailualalla on myönteinen vaikutus Suomen maakuvaan. Matkailuviennin eteen tehtävä edistämistyö vahvistaa Suomen vetovoimaa ja maabrändiä matkailijoiden lisäksi sijoittajille ja osaajille. Suomen tunnettuuden kasvu ja maakuvan vahvistuminen luovat perustan yritysten kansainväliselle toiminnalle: mitä tunnetumpi Suomi on, sitä paremmat mahdollisuudet yrityksillä on kansainväliseen kaupalliseen toimintaan maailmalla. Suomea koskevat mielikuvat ovat heikoimpia matkailun ja kulttuurin kategorioissa. Visit Finlandin matkailun edistämistehtävä osana Suomen maakuvatyötä tulee turvata mielikuvan vahvistamiseksi ja matkailuviennin lisäämiseksi.

Matkailu oli matkustustaseen mukaan 14 prosentin osuudellaan kolmanneksi suurin palvelujen vientierä vuonna 2025. Matkailua edellä olivat televiestintä ja tietotekniikkapalveluiden vienti sekä muut liike-elämän palvelut.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan Venäjän hyökkäyssodan, inflaation ja epävarman geopoliittisen tilanteen aiheuttamien kriisien keskellä matkailun kestävän kasvun ja uudistumisen aikaansaaminen edellyttää vahvaa panostusta kansallisiin koordinoiviin toimenpiteisiin Suomen tunnettuuden vahvistamiseksi ja myynnin tukemiseksi. Matkailuala tarvitsee myös tukea alueriippumattomasti tarjolla olevien työkalujen (kuten Sustainable Travel Finland -ohjelma ja Matkailijamittari-tilasto) ja osaamisen (esim. erilaiset eLearning-kokonaisuudet) kehittämiseen.

Work in Finland -toiminta ja julkisen talouden suunnitelma

Valtion Work in Finland -toiminnalla (WiF) tuetaan mm. osaajakysynnän ja -tarjonnan kartoittamista, kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden kehittämistä sekä rekrytointien eettisyyttä ja maakuvaviestintää erityisesti kumppanimaissa. Yhteensä WiF-toimintaan arvioidaan käytettävän suunnittelukaudella vuosittain noin 5,1 miljoonaa euroa momenteilta 32.01.05 ja 32.01.02 (BF:n ja KEHA-keskuksen momentit).

Timo-Jaakko Uotila
hallitussihteeri

JAKELU Eduskunta / ulkoasiainvaliokunta